

Tisková zpráva

Mínění o motivech vstupu do politiky – podzim 2023

- ⊙ Za nejdůležitější důvody pro zapojení do politického života veřejnost považuje získání moci a získání majetku (necelá polovina dotázaných uvedla „rozhodně důležité“, další přibližně třetina „spíše důležité“).
- ⊙ Za relativně nejméně důležitou motivaci pro vstup do politiky považuje veřejnost ideu pomoci při řešení problémů společnosti, takto motivovaní jsou politici podle tří pětin českých občanů.
- ⊙ V aktuálním výzkumu nedošlo oproti předchozímu šetření z roku 2020 k významnějším posunům ohledně vnímaných motivací vstupu do politiky. Jedinou výjimkou byl výrazný pokles podílu českých občanů, kteří jsou rozhodně přesvědčeni o tom, že lidé vstupují do politiky, aby pomáhali řešit problémy ve společnosti (z 21 % v roce 2020 na 13 % na podzim 2023).

Zpracovala:

Monika Kyselá

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 587; e-mail: monika.kysela@soc.cas.cz

Na podzim 2023 dotazovalo CVVM SOÚ AV ČR sadu otázek, které se zabývaly zájmem a angažovaností českých občanů v oblasti politiky a veřejného života.¹

Jak ukazují výsledky šetření zachycené v grafu 1, všechny předložené pohnutky, proč se někdo může chtít zapojit do veřejného života, se většině občanů jeví jako opodstatněné a tudíž poměrně důležité. Součet podílů odpovědí „rozhodně důležité“ a „spíše důležité“ u prvních šesti položek dosahoval mezi 78 a 81 %. I u dvou relativně nejnižše hodnocených pohnutek – prosazování své představy o ideálním uspořádání společnosti a pomoci při řešení problémů ve společnosti – se deklarovaná důležitost těchto motivů v součtu pohybovala na úrovni dvou třetin. To, co jednotlivé položky a vnímání jejich důležitosti vzájemně od sebe odlišovalo, byl proto hlavně samotný podíl těch, kdo je označil za „rozhodně důležité“.

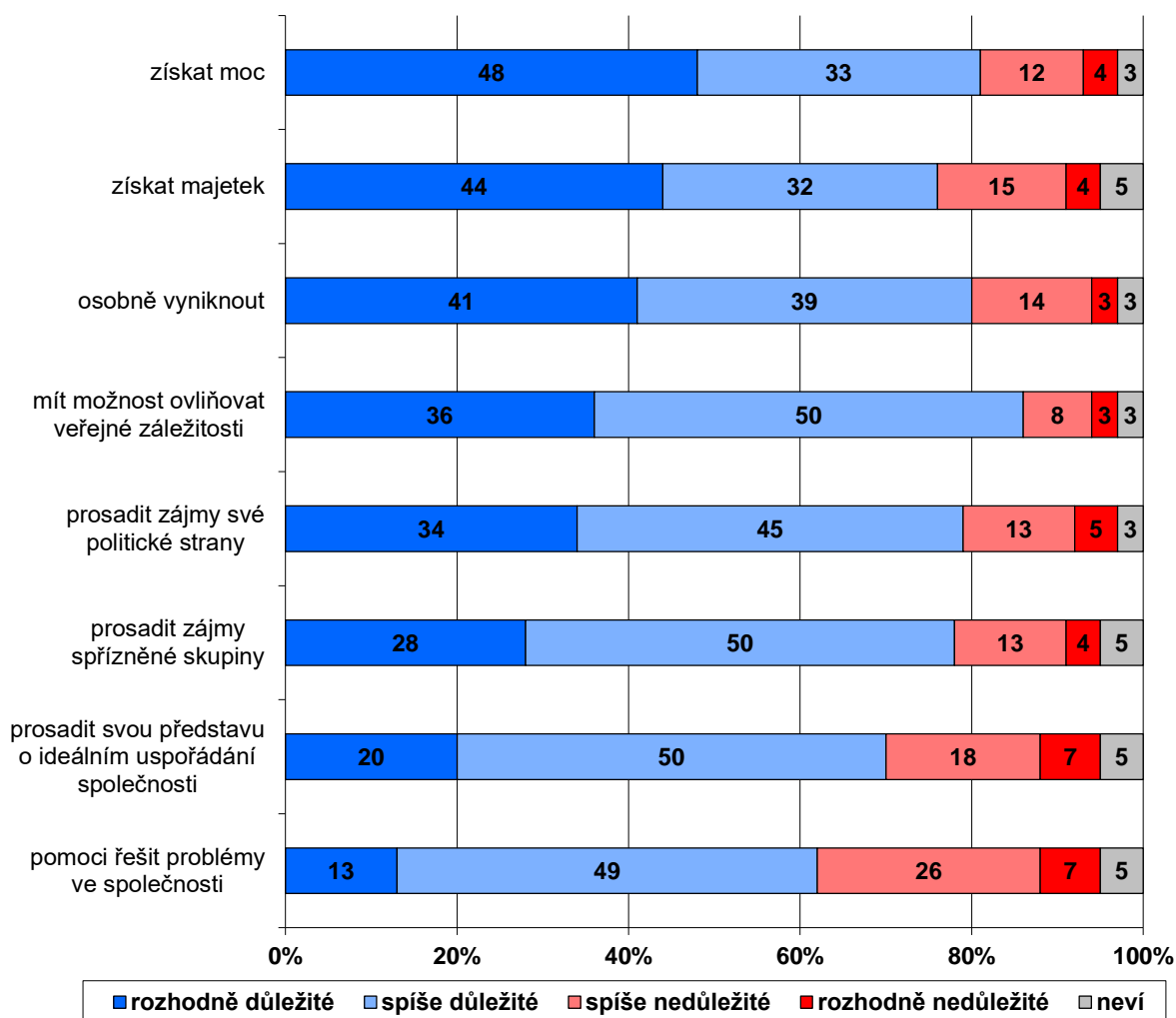
Z tohoto hlediska se jako nejdůležitější jeví touha získat moc, které téměř polovina českých občanů (48 %) pokládá za „rozhodně důležité“. Následují pohnutky „získat majetek“ a „osobně vyniknout“, které za „rozhodně důležité“ označily více než dvě pětiny dotázaných. Více než třetina (36 %) respondentů pak takto hodnotí mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti a podobně také hodnotí prosazování zájmů vlastní politické strany (34 %).

Motiv prosazení zájmů spřízněné skupiny považují za rozhodně důležitý necelé tři desetiny (28 %) dotázaných. Idealistické motivy, jako je prosazování své představy o ideálním uspořádání společnosti, považuje za „rozhodně důležité“ pětina (20 %) veřejnosti. Nejméně často mají lidé za to, že pohnutkou pro zapojení do politického života je motivace pomoci při řešení problémů ve společnosti (13 % rozhodně důležité). Zároveň stojí za pozornost, že téměř polovina dotázaných považuje tyto idealistické motivy za „spíše důležité“.

Faktorová analýza daného bloku položek vydělila dva vzájemně nezávislé faktory (vyčerpaly 63 % variance v rotovaném řešení). První faktor vytvořily motivy spojené se získáním moci, majetku a osobním vyniknutím. Do druhého faktoru pak spadají položky „prosazení vlastních představ o ideálním uspořádání společnosti“, „pomoci řešit problémy ve společnosti“ a „prosazení zájmů své politické strany“. Motiv spojený s prosazením zájmů spřízněné skupiny a možnost ovlivňovat veřejné záležitosti „skórovaly“ v obou faktorech, což ukazuje na dvojí vnímání těchto motivů (demokratické versus klientelistické fungování politických struktur). Výsledek faktorové analýzy potvrdil výše uvedenou interpretaci: idealistické versus čistě mocenské pohnutky.

¹ Znění otázky: „Řekněte mi prosím, proč se podle Vás zapojují lidé do politického života? Jak důležité nebo nedůležité jsou pro ně následující důvody? a) Pomoci řešit problémy ve společnosti, b) osobně vyniknout, c) získat moc, d) prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti, e) mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti, f) prosadit zájmy své politické strany, g) získat majetek, h) prosadit zájmy spřízněné skupiny.“ Varianty odpovědí: rozhodně důležité, spíše důležité, spíše nedůležité, rozhodně nedůležité.

Graf 1: Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života (v %)

Pozn.: Položky jsou v grafu řazeny sestupně podle velikosti podílu odpovědi „rozhodně důležité“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 28. 9. – 4. 12. 2023, 913 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podrobnější analýza ukázala, že významným faktorem ovlivňujícím názor na položky získat majetek a získat moc bylo pohlaví a vzdělání v tom smyslu, že častěji považovali za důležité tyto motivace pro vstup do politiky muži oproti ženám a také lidé s vysokoškolským nebo vyšším odborným vzděláním.

Ve srovnání s předešlým šetřením z roku 2020 (viz tabulku 1) statisticky významně pokleslo procento těch, kteří politikům připisují idealistické motivy (pomoci řešit problémy ve společnosti o 8 procentních bodů v podílu „rozhodně důležité“, prosadit zájmy politické strany o 3 procentní body). Ale zároveň oproti poslednímu šetření je evidentní významný nárůst podílu lidí, kteří připisují politikům motivaci prosadit vlastní představu o ideálním uspořádání společnosti, jde však o nárůst váhavějšího souhlasu „spíše důležité“, a to o 5 p.b.

Názory na další motivace pro zapojování do politického života zůstávají v časovém srovnání s rokem 2020 stabilní.

Tabulka 1: Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života – časové srovnání (%)

	2010		2012		2014		2015		2016		2018		2020		2023	
	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD
Získat majetek	53	30	61	30	53	33	51	34	58	31	49	32	45	33	44	32
Získat moc	51	34	58	32	52	35	51	36	56	32	52	32	47	36	48	33
Osobně vyniknout	45	40	51	41	45	42	45	43	51	39	44	38	39	43	41	39
Prosadit zájmy své politické strany	40	43	38	47	38	45	36	47	40	46	40	49	33	49	34	45
Mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti	36	52	36	46	42	47	39	50	38	50	42	45	38	49	36	50
Prosadit zájmy spřízněné skupiny	33	48	34	48	36	48	32	53	33	49	35	47	29	50	28	50
Prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti	20	40	15	39	22	42	21	46	19	43	22	45	21	45	20	50
Pomoci řešit problémy ve společnosti	16	47	10	38	17	48	17	47	11	45	20	49	21	48	13	49

Pozn.: RD = rozhodně důležité, SD = spíše důležité.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost 23-10</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>28. 9. – 4. 12. 2023</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Vážení dat:	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>913</i>
Počet tazatelů:	<i>93</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – dotazování CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PD.5</i>
Kód zprávy:	<i>pd240115</i>
Zveřejněno dne:	<i>15. ledna 2023</i>
Zpracovala:	<i>Monika Kyselá</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt *Naše společnost*, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
